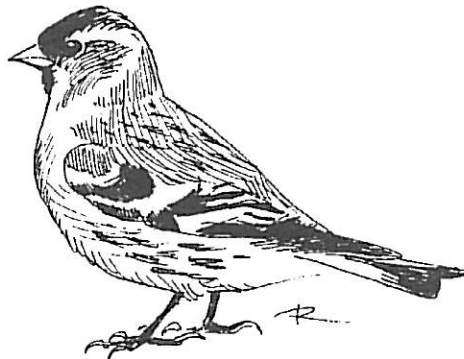

Grønnsisik *Carduelis spinus*

Global utbredelse

Grønnsisiken er en palearktisk art med usammenhengende utbredelse. Den hekker i Fennoskandia, Danmark, på De britiske øyer og i Pyrenéene. Fra østlige deler av Frankrike finnes arten gjennom Mellom- og Øst-Europa, samt videre østover et stykke inn i Vest-Sibir. Dessuten hekker den i Kaukasusfjellene, i de nordlige deler av Lilleasia og Iran, og i Kina og Japan.

Norsk utbredelse og habitatvalg

Grønnsisiken hekker mer eller mindre alminnelig i skogstrakter nord til Finnmark, stundom så høyt opp som skogen går. På Vestlandet og i Nord-Norge brer arten seg i takt med granplantingen. Innføring av bartrær, især gran, var tilsynelatende avgjørende for at grønnsisiken etablerte seg i Danmark i forrige århundre (Dybbro 1976). I Troms stagnerte ekspansjonen trolig midt på 1970-tallet (K.-B. Strann pers. medd.). Observasjoner G. Bangjord (pers. medd.) har gjort i bjørkeskog i Finnmark omkring 1990 tyder på en økning i hekkeforekomsten flere steder der.

Hos oss er grønnsisiken trolig vanligst i voksen granskog. Arten opptrer hyppig også i furuskog, og i Troms er den vanligst i slik skog. På Vestlandet er hekking i bjørkeskog og gråorskog langt mer utbredt enn hittil antatt.

Reiret plasseres ofte høyt oppe og ute på en grein i gran eller furu. Det kan også ligge i varierende høyde over bakken i bjørk og andre løvtrær, samt lavt i tette busker (einer, gran og furu).

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

I gode år for grønnsisiken kan det hekke i størrelsesorden én million par i Norge. Ingenting tyder på noen omfattende forskyvning i bestanden de siste 20 årene. I våre naboland har det tilsynelatende heller ikke vært noen slike endringer (Koskimies 1992). Utbredelsen er imidlertid utvidet, i hvert fall i Nord-Norge. Artens forekomst kan svinge sterkt fra år til år, gjerne i takt med granas frøsetting, og enkelte år opptrer den invasjonsartet (Håland 1985c).

Grønnsisikens svake territorielle atferd gjør bestandstaksning vanskelig. I en granskog ved Trondheim har O. Hogstad (pers. medd.) taksert antall hekkende par av arten gjennom 12 år. Dette resulterte i et gjennomsnitt på 5.8 (2-8) par/km², som nok representerer et minimumsestimert. I en subalpin bjørkeskog

(ca. 700 moh) med innslag av furu i Sør-Trøndelag, ble tettheten av grønnsisik estimert til drøyt 40 par/km² i 1990 og til null i 1991 (P.G. Thingstad pers. medd.). Fra en løvtrebladet lyngfuruskog i Aust-Agder foreligger et estimat på 25 par/km² i 1985 (R. Bergstrøm pers. medd.). I en bjørkeskog om lag 500 moh i Rogaland er det registrert tettheter på 5-7 par/km² noenlunde stabilt gjennom flere år (O. Carlsson pers. medd.). Liknende tettheter er registrert i subalpin bjørkeskog i Sogn og Fjordane (B. Angell-Jacobsen pers. medd.). I et felt i høyereliggende bjørkeskog i Jostedal, Sogn og Fjordane ble tettheten estimert til 10-29 par/km² i 1985-87. Tilsvarende for gråorskog i samme område og tidsrom var 9-43 par/km² (Håland & Ugelvik 1988). Tettheten av grønnsisik i furu- og furublandingsskog i Rogaland og Hordaland er estimert til om lag 6-11 par/km² (A. Håland pers. medd.).

Det er rimelig å tro at de største tettheter av hekkende grønnsisik forekommer i frodig granskog under maksimal frøsetting, men det foreligger i dag ingen estimater som kan underbygge dette inntrykket.

Hekkebiologi

Fuglen er lett å oppdage med sine ivrige bevegelser og hyppige lydytringer, særlig når den opptrer i flokk. I gode frøår inntreffer gjerne sangtopp og hekking tidlig. Reiret er meget vanskelig å finne. Grønnsisiken legger ofte egg i april-mai (mars-juli). På bakgrunn av funn av en utfløyet unge i Hemsedal, Buskerud i 1993 ble dato for legging av første egg beregnet til å være omkring 1. april (B. Fjeldheim pers. medd.). Mye tyder på at to kull er vanlig, ikke bare i år med god tilgang på næring.

Trekkforhold

Av grønnsisiker ringmerket i Norge foreligger noen hundre gjenfunn og kontroller. Gjenfunnsprosenten er høy til slik en liten fugl å være, men materialet gir ikke noe enkelt bilde. Storparten forlater landet i september-oktober, men rike frøsettinger og muligens milde vintre medfører at mange individer streifer rundt i Norge. Trekket går hovedsakelig til Vest-, Mellom- og SV-Europa. Noen fugler fortsetter helt til Middelhavsområdet, blant annet til Spania og Marokko. Andre individer drar østover til Sovjet. Returtrekket foregår gjerne i mars-april.

Roald Bengtson

Grønnsisik *Carduelis spinus*

528 ● Konstatert hekking

687 ● Sannsynlig hekking

537 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

